

KARTA ROZWIĄZANIA:

ID:	S.02-2
Typ instrumentarium (a do f) ¹	a
Kategoria rozwiązania (A do C) ²	A, B, C
Data aktualizacji wpisu:	21.05
ID i nazwa wyzwania, którego dotyczy proponowane rozwiązanie:	Racjonalizacja gospodarowania wodą w miastach
Autorzy:	Agnieszka Sobol
Grupa ekspercka:	Środowisko i adaptacja do zmian klimatu

1. Nazwa rozwiązania [200 zn.]:**Zmiany legislacyjne w zakresie przeciwdziałaniu powodziom miejskich i ich skutkom****2. Zwięzła charakterystyka proponowanego rozwiązania [2000 zn.]:**

Obowiązująca definicja powodzi zawarta w ustawie prawo wodne (Dz.U. 2017 poz. 1566, tekst jednolity) nie obejmuje zjawiska i skutków powodzi miejskich spowodowanych przez powodzie opadowe. Ustawowa definicja powodzi wskazuje, iż jest to: „to czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych”.

Skutkiem aktualnego stanu prawnego jest brak uwzględnienia powodzi opadowych tzw. błyskawicznych (*flash foods*) wywoływanych głównie przez intensywne, krótkotrwałe deszcze na mapach zagrożenia i ryzyka powodziowego, także brak systemowych rozwiązań związanych z wpływem powodzi opadowych w dokumentach strategicznych - Planach Zarządzania Ryskiem Powodziowym.

Celem zmiany przepisów jest wyeliminowanie lub unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, jako zjawiska widzianego kompleksowo. Jednocześnie niezbędne są przepisy, które umożliwią egzekwowanie prawa oraz sankcje finansowe nakładane na samorządy za działania niezgodne z przepisami krajowymi. Ważne jest stworzenie katalogu działań obligatoryjnych, regulowanych przepisami krajowymi, które gwarantują mieszkańcom wszystkich miast bezpieczeństwo wodne.

3. Działania szczegółowe, narzędzia interwencji – szczegółowy opis: [5000 zn.]

Proponuje się zmianę brzmienia definicji powodzi w ustawie prawo wodne (Dz.U. 2017 poz. 1566, tekst jednolity) poprzez dodanie w art. 16 pkt 43 wpływu powodzi opadowych, a także wezbrania w wyniku opadów (także roztopowe i sztormowe).

¹ a) Rozwiązania w zakresie regulacji prawnych, administracyjnych itd.

b) Rozwiązania w zakresie finansowania i programów funduszkowych

c) Dedykowane programy krajowe

d) Wzmacnianie know-how: Rekomendacje, zalecenia, standardy, dobre praktyki, wymiana doświadczeń, szkolenia, pilotaże, programy współpracy itd.

e) Dostosowywanie działań, inwestycji realizowanych przez inne zależne od rządu podmioty krajowe

f) Inne

² A – Regulacje prawne; B – Mechanizmy finansowania; C – Wzmacnianie wiedzy i współpracy

Ponadto jednym z kluczowych narzędzi przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi jest planowanie i zagospodarowanie przestrzenne uwzględniające gospodarkę wodną. Tymczasem projekt ustawy o inwestycjach w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy pozwala na wydanie decyzji środowiskowej i zarazem realizację inwestycji nawet pomimo jej niezgodności z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Regulacje prawne powinny jednoznacznie wskazywać na zakaz zagospodarowania terenów zagrożonych ryzykiem powodzi i gwarantować to w dokumentach z zakresu planowania przestrzennego. Elementem ochrony przed niewłaściwym zagospodarowaniem jest przeciwdziałanie prywatyzacji gruntów znajdujących się w strefie zagrożenia wszystkich rodzajów powodzi, w tym powodzi opadowych.

Zmiana przepisów prawa wpływa na konieczność zabezpieczenia środków finansowych na dokumentację strategiczną, w tym: aktualizację planów gospodarowania wodami, planów zarządzania ryzykiem powodziowym, map zagrożenia i ryzyka powodziowego.

4. Podmioty odpowiedzialne za realizację:

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej

Państwowe Gospodarstwo Wody Polskie

5. Wstępny harmonogram i kamienie milowe:

Opracowanie programu i przygotowanie przepisów prawa – w latach 2022-2023.

Wejście w życie nowych regulacji – od 2023 roku.

6. Priorytet/istotność z punktu widzenia wpływu na wyzwanie/rozwiązanie problemu (oczekiwany efekt):

Proponowane rozwiązanie wpływa istotnie na integrację gospodarki wodnej z gospodarką przestrzenną i racjonalizację związanych z nimi procesów inwestycyjnych.

7. Odniesienia do diagnoz, dodatkowe materiały źródłowe, literatura:

Miasta coraz częściej doświadczają skutków powodzi opadowych. Jednocześnie dokumenty strategiczne, zarówno planowania przestrzennego, jak i gospodarki wodno-ściekowej są niedostatecznie zintegrowane i wykorzystywane. W efekcie rodzi to bezpośrednie zagrożenia i konsekwencje społeczne, gospodarcze i środowiskowe oraz problemy finansowe. Wskazać należy, iż uwzględnienie wyników map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego w planach zagospodarowania przestrzennego jest zadaniem samorządów. Natomiast finansowanie tych zadań i wsparcie kosztownej ochrony przeciwpowodziowej jest po stronie administracji rządowej.

Podstawą prawną do opracowania map zagrożenia i ryzyka powodziowego jest Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania tzw. dyrektywa powodziowa i jej transpozycja do ustawy prawo wodne wraz z rozporządzeniem w sprawie opracowania map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2031).

W wyniku przeglądu i aktualizacji Wstępnej Oceny Ryzyka Powodziowego w 2018 roku wskazano w Polsce następujące typy powodzi: powódź rzeczna, powódź od strony morza, powódź od urządzeń hydrotechnicznych. Wskazania tego dokumentu znajdują swoje przełożenie w mapach zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego oraz Planach Zarządzania Ryzykiem Powodziowym. Jak

wskazano, brak uwzględnienia w regulacjach powodzi opadowej powoduje brak uwzględnienia zagrożenia z nią związanej w we wskazanych dokumentach planistycznych.

8. Powiązane akty prawne, identyfikacja obszaru prawnego wymagającego poprawy (odniesienie do istniejącego stanu prawnego):

Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim.

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. prawo wodne, (Dz.U. 2017 poz. 1566, tekst jednolity).

Ustawa o inwestycjach w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy – rządowy proces legislacyjny, projekt na etapie konsultacji publicznych, (Projekt zwolniony z obowiązku opracowywania założeń projektu ustaw na podstawie wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów w trybie tzw. specustawy).

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej oraz Ministra Inwestycji i Rozwoju z dnia 24 stycznia 2019 r. w sprawie zakresu wymagań oraz warunków dla planowanej zabudowy oraz planowanego zagospodarowania terenów położonych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz sposobu ich ustalania, (Dz.U. 2019 poz. 244).

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 4 października 2018 r. w sprawie opracowywania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego, (Dz.U. 2018 poz. 2031).

9. Przykłady podobnych rozwiązań w innych krajach (jeśli znane)

Brak – zmiana prawa polskiego